

ninger over, hvorvidt den er blevet holdt i en heldig form, eller om den ikke på grund af tidligere tiders uretfærdighed har givet efter for en fristelse til i højere grad at kaste vag på hvad der hidindtil har været kvindens beskæftigelse, end billigt er. At den ugifte kvinde bør sættes i stand til at tjene sit brød på samme måde som manden, er en anskuelse, man ikke vil kunne finde gode grunde til at bestride. Men hvad den gifte kvinde angår, så er sagen ikke så utvivlsom, idet vi ikke kunne gøre os nogen nøjagtig forestilling om, hvorledes et ægteskabeligt samliv skal blive muligt, hvis konens virksomhed får en udadgående karakter såvel som mandens. Forholdene i Roms senere dage kunde her fremdrages som et advarende eksempel, men selvfølgelig er det ikke nok til at modbevise ønskeligheden af en forandring på dette område. Jeg skal imidlertid ikke drøfte dette spørgsmål her uden forsåvidt det står i sammenhæng med, hvad man anser for at være konsekvensen af den historiske fortid, familieinstitutionen har. Det er jo nemlig det, Dr. B. vil: bygge sine fremtidsperspektiver på fortidens erfaringer; og her tror jeg at kunne vise, at han har taget fuldstændig fejl, idet det perspektiv, han i slutningen af sin fortale viser os, har et fejlsyn på den historiske fortid til basis.

Selv om Morgans teori i tidens løb skulde vinde almindelig tilslutning, vilde dermed ikke være vundet en anskuelse, der står i strid med det ovenfor sagte; der vilde være skildret en bevægelse fra tider, hvor kønsnydelser var det eneste krav, mand og kvinde stillede til hinanden, henimod tider, hvor dette krav overskyggedes af arbejdskrav og fælles interesse for afkommet. Den adskillelse, naturen har sat mellem kønnene, blev en tid lang drevet ud i for skarpe extremer ved forskællen i det arbejde, der tilfaldt de to køn; men i opdragelsen af børnene viser naturen selv en fælles gærning for forældrene, og den historiske udvikling fører det utvetydigste bevis for, at det er denne fælles opgave og på ingen måde den erotiske opblussen, hvorved kønnene føres sammen, der danner basis for en varig forening af to personer, med mulighed for et hjærteligt forhold imellem dem. Elskoven i erotisk forstand råder kun over enkelte øjeblikke i det ægteskabelige samliv; kærligheden, som en af menneskets ædlest følelser, beror på et fællesskab i interesser og en gensidig vurdering af hinandens dygtighed til at løse de specielle opgaver, et familieliv stiller.